

บทคัดย่อ

โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในฐานะพื้นที่ปฏิบัติการของรัฐเสรีนิยมใหม่ เป็นงานวิจัยที่ต้องการทำความเข้าใจปรากฏการณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย ซึ่งใช้ยุทธศาสตร์การเชื่อมต่อเมืองชายแดนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ผ่านการสั่งการในเชิงนโยบายลงสู่ระดับพื้นที่ ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นพื้นที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษรายล้อมไปด้วยความสัมพันธ์ทางอำนาจทั้งกลไกรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ และวิถีชีวิตของผู้คน ความสลับซับซ้อนดังกล่าวเมื่อเผชิญกับ “เกณฑ์พิเศษ” จากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะนำไปสู่ผลผลิตทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเสรีนิยมใหม่ที่ดำเนินการผ่านเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกกับวิถีชีวิตของผู้คนบนพื้นที่ชายแดนอย่างไร ดังนั้นคำถามสำคัญของงานวิจัยนี้คือหากเขตเศรษฐกิจพิเศษคือรูปธรรมของการแสดงออกซึ่งแนวคิดเสรีนิยมใหม่ เมื่อนำมาปฏิบัติการในรัฐราชการไทยนำไปสู่การปะทะประสานกันในระดับพื้นที่ภาคอุตสาหกรรมอย่างไรบ้าง โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ (1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน และรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนที่ปฏิบัติการภายใต้นโยบายเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออกทั้งในมิติโครงสร้างอำนาจ กฎเกณฑ์ และกฎระเบียบต่าง ๆ และ (2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ปรับเปลี่ยนไประหว่างรัฐ ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ในบริบทของความเป็นพื้นที่ชายแดนและบริบทเศรษฐกิจโลก

ผลการศึกษาพบว่าภายใต้ความซับซ้อนของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนให้เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจของรัฐไทยที่ไม่สามารถสั่งการจากบนลงล่างอย่างเบ็ดเสร็จได้ เพราะนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขเฉพาะและการกระจายผลประโยชน์ที่ทั่วถึงภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ งานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอในเชิงนโยบายแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก (1) ข้อเสนอต่อหน่วยงานรัฐ ในเรื่องกรอบกฎหมายเพื่อลดอุปสรรคในการดำเนินงานที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนราชการ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเชิงสถาบันที่ต้องนำไปสู่การพัฒนาแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-ภาคเอกชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และการพัฒนาประสิทธิภาพสำหรับการพัฒนาและการใช้กลยุทธ์และแผนการดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก วางอยู่บนหลักความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรสาธารณะการดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบในทุกระดับและขั้นตอน (2) ข้อเสนอในการกระจาย/จัดสรรสิทธิประโยชน์ ในประเด็นสร้างความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยคำนึงถึงข้อได้เปรียบในการแข่งขันใน

ท้องถิ่นและควรใช้ผู้จัดจำหน่ายในท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในห่วงโซ่การผลิตที่สร้างคุณค่าให้กับท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร

Abstract

Special Economic Zone of Mukdahan as Spatial Practices of Neoliberal State which seeks to understand the phenomenon of the Special Economic Zone in Thailand. These top-down's policy is based on the strategy for connecting the border cities into the neo-liberal economy, while Mukdahan, which is a special economic zone, is surrounded by power relations that including the local administration, interest groups and local people. The result of the policy implementation which encounters the complexity actors lead to whether political productivity or the changing of power relations. The main question of this research is "how does the special economic zone as the entity of neoliberalism practiced on Thai bureaucratic government?" The purpose of this study are (1) to study and analyze the changing roles and relations between the state and private sector. (2) to study and analyze the effect of power relations between the local and the state in Mukdahan province.

The study found that under the complexity of the various sectors.at Mukdahan Special Economic Zone was an important factor for driving Mukdahan Special Economic Zone into practice. Those conditions describe that the top-down policy cannot effective if it is not to collaborate with other sectors. The special economic zone policy must take into account on the specific conditions and the distribution of benefits across sectors.

This research has a policy suggestions that divided into two main areas. (1) The propose to the government, (1.1) the government should reconfigure the framework of the law to reduce the centralized power of the government. (1.2) the government should develop the public-private partnerships institution for operate. Mukdahan Special Economic Zone (1.3) The development of efficiency and implementation of strategies in Mukdahan Special Economic Zone based on transparency and accountability. (2) The propose to distribute and allocate benefits. The issue is to build

links with the local economy by taking into account for the local competitive advantage and using local distributors as part of local value chain activities and make local participation in Mukdahan Special Economic Zone management.